ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 15
Справа № 948

Управління СБУ
по Сумській області

Фильтрационное

ДЕЛО № 11150

Бондарь

Мария

Максимовна

Начато: 9 декабря 1946г.

Окончено: 26 августа 1955г.

На 5 листах

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 15
Справа № 948

Розгром німців під Москвою

Битва за Москву є однією з найславніших сторінок Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу.

Як відомо, гітлерівці точили зуби проти СРСР з першого дня приходу до влади в Німеччині. На Нюрнберзькому процесі з'ясувалось, що план віроломного нападу на СРСР був зроблений фашистськими ватажками ще в грудні 1940 року. Гітлерівці назвали його «Планом Барбаросса» (за прізвищем одного з імператорів середньо-вікової Німеччини). Важливіше місце в ньому відводилося Москві. В «Плані Барбаросса» зазначалось, що загарбання Москви «означає вирішальний політичний і економічний успіх...»

Гітлерівське командування мало намір зламати воєнну могутність радянської країни в півтора—два місяці, а в Москві бути через три тижні з початку війни. «Це не припущення або фантазія окремих фашистських голів, а план, вироблений заранні в спокійній обстановці в надрах військового штабу». (М. Калінін).

Проте в перший же період війни наша армія, керована генієм великого Сталіна і підтримувана всім радянським народом, внесла стільки «поправок» в божевільні плани німецьких фашистів, що від цих планів, по-суті, нічого не залишилось.

Вимушені з боями відходити, радянські воїни вперто стримували натиск переважаючих сил ворога, завдавали йому контрударів, вимотували, перемелювали його живу силу і техніку.

Самовіддана боротьба наших військ в Білорусії, в Прибалтиці і в районі Смоленська послабила силу ворожих ударів, націлених на Москву та Ленінград. Смоленськ, як і у війну 1812 року, з честю виконав свою історичну роль щита нашої столиці. Лише в кінці третього місяця після початку Смоленської битви німецько-фашистські загарбники змогли поповнити втрати, яких вони зазнали, і почати жорстокий натиск на Москву.

2 жовтня 1941 року Гітлер віддав своїм військам наказ, в якому говорилось: «За кілька тижнів три найосновніших промислових райони будуть повністю в наших руках. Створена, нарешті, передумова до останнього величезного удару, який ще до наступу зими повинен привести до знищення ворога...».

Трьома районами, про які йшла мова в наказі Гітлера, були Москва, Ленінград і Південь з Донбасом та Ростовом-на-Дону. Вирішальним був удар на Москву, проти

суджено здійснитись. Їх задуми розбились об залізну стійкість наших військ, керованих і запалюваних великим Сталіним.

7 листопада 1941 року товариш Сталін приймав парад наших військ на Красній площі. Звертаючись до радянських воїнів і партизанів, він сказав: «На вас дивиться весь світ, як на силу, здатну знищити грабіжницькі полчища німецьких загарбників. На вас дивляться поневолені народи Європи, що підпали під ярмо німецьких загарбників, як на своїх визволителів. Велика визвольна місія припала на вашу долю. Будьте ж гідними цієї місії!»

Як материнське благословіння Батьківщини, сприйняли радянські воїни це напучення свого любимого вождя. Заклик Сталіна запалив радянських воїнів на великі подвиги. Пройдуть віки, але пам'ять нашого народу з благоговінням збереже славні імена 28 героїв-панфіловців, які разом з своїм політруком Василем Клочковим 16 листопада відбили атаку 50 німецьких танків біля роз'їзду Дубосєково, в 7 кілометрах від Волоколамська. Про цей подвиг, через 2 місяці, в доповіді на урочисто-траурному засіданні, присвяченому 18 роковинам з дня смерті В. І. Леніна, О. С. Щербаков говорив: «У славні дні оборони Москви на один наш рубіж рушили кілька десятків танків. Цей рубіж захищали 29 радянських гвардійців. Потім їх лишилось 28. Один був убитий самими гвардійцями за те, що виявився боягузом і підняв руки перед ворогом. А 28 радянських людей — серед них були росіяни, українці і казахи — вели нечуваний в історії бій з танками. 18 ворожих танків були підбиті. 28 бійців не відступили в цьому нерівному бою, вони, захищаючи Москву, загинули смертю хоробрих».

«Велика Росія, — а відступати нікуди, — позаду Москва!» — ці історичні слова, що облетіли всю країну, виголосив більшовик Василь Клочков, який, будучи уже пораненим, підвісив на себе в'язку гранат, кинувся до ворожого танку і підірвав його.

В той же день, недалеко від промерзлого окопа героїв-панфіловців до останнього подиху бились екіпажі чотирьох танків 4-ої танкової бригади. Вони загинули, але не відійшли від свого.

Високу доблесть проявили кавалеристи, що боролися під командуванням генерала Доватора. Коли Доватору повідали, що [illegible] великий, а [illegible]

внесли всю силу своєї ненависті ворога, всю майстерність, набуті ними минулих боях.

За наказом Верховного Головнокомандуючого, 6 грудня наші війська, могутній підтримці авіації, перейшли контрнаступ. Обидва ударні фланги угруповання ворога, що клинками вклинулися північніше і південніше Москви, були затиснуті в сталеві лещата радянських військ, і вщент розгромлені.

В перші ж 4 дні наступу радянських військ (з 6 по 10 грудня) було визволено 400 населених пунктів, в тому числі міста Рогачов, Яхрома, Істра, Єлєчногорськ, Михайлов, Сталіногорськ.

Відхід противника перетворився на панічне тікання. По скупченню відступаючого ворога знищувальних ударів завдавала наша артилерія. Авіація, яка на цей час мала на західному фронті подвійну перевагу над авіацією противника, бомбила ворожі колони.

За місяць і десять днів нашого контрнаступу німецько-фашистські війська втратили на радянсько-німецькому фронті лише убитими біля 300 тисяч солдатів і офіцерів і сотні тисяч поранених й обмороженими. За цей же час радянські війська захопили 7.872 гармати і міномети, до 8 тисяч кулеметів, 33 тисячі автомашин і знищили понад 1.100 ворожих літаків.

22 січня наші війська визволили від окупантів останній районний центр Калінковської області — Уварово і очистили підмосковну землю від гітлерівців. За 5 місяці зимової кампанії 1941—42 рр. наша армія відкинула ворога місцями більше, ніж за 400 кілометрів.

Розгром німецько-фашистських загарбників під Москвою зробив величезний вплив на весь хід другої світової війни. Тут, під стінами нашої столиці, вперше зазнала серйозної поразки хитлива воєнна машина Гітлера, яка перед цим пройшла вогнем і мечем через 10 європейських країн. Розгром німців під Москвою покінчив з вигадками гітлерівських агітаторів про «непереможність» німецько-фашистської армії. В результаті поразки в зимовій кампанії 1941—42 року гітлерівці втратили тимчасову воєнну перевагу, яку вони мали в перші місяці війни в результаті віроломності і раптовості нападу на СРСР: «...Варто було зникнути в армії німців моменту раптовості, — сказав товариш Сталін, — щоб німецько-фашистська армія опинилась перед катастрофою».

Результат великої битви [illegible]

комітетах Генеральної Асамблеї

ІАКІНЧЕННЯ).

ію, яка рекомендує чле-
НО порвати дипломатичні
ни з урядом Франко.
м слово було надане пред-
кові Радянського Союзу
со. Радянський делегат під-
пропозицію польської де-
про розрив дипломатичних
ин з урядом Франко і біло-
поправку про розрив еко-
их зв'язків з франкістською
о.
ставник США Коннелі, за-
чи свою резолюцію, повто-
гарі аргументи про те, що,
не слід „втручатися у
шні справи Іспанії".
аву промову виголосив де-
ватемали Гранадос. Навів-
ельні приклади активної
фашистської Іспанії у вій-
оці держав осі, він заявив:
го—самий справжній воєн-
чинець". Піддавши спра-
ій критиці проект резолю-
апропонований американ-
делегацією, Гранадос навів
ю ту економічну допомогу,
дають франкістській Іспанії
Англія та Аргентина.
гат Гватемали зажадав вжиття дійових заходів проти франкістського режиму.

Гаряча дискусія розгорілася на засіданні під час виборів у підкомітет, який повинен буде підготовити проект резолюції. Голосуючий Мануїльський запропонував ввести в підкомітет представників п'яти великих держав і тих делегацій, які внесли проекти резолюцій. Проти цього різко запеперечили делегати Англії та Австралії, які стверджували ніби-то при такому формуванні підкомітету в нього ввійде надто багато прибічників вжиття дійових заходів проти Франко. Пропозицію голови підтримали делегати Польщі, Югославії, Колумбії, Чілі і ряду інших країн. В результаті голосування пропозиція була прийнята 28 голосами проти 8, при 9, що утрималися. Серед делегацій, які голосували проти,—представники Англії, США, Австралії та Канади.

До складу підкомітету ввійшли представники СРСР, США, Англії, Франції, Китаю, Бельгії, Колумбії, Куби, Мексіки, Норвегії, Польщі, Югославії, Голландії, Білорусії, Венецуели, Гватемали, Панами і Чілі.

Про принцип одноголосності великих держав у Раді Безпеки

Підкомітет, створений комітетом № 1 для виробки погодженого проекту резолюції щодо застосування принципу одноголосності великих держав у Раді Безпеки сьогодні зібрався втрете. Проте, і на цей раз він не міг досягти успішних результатів, бо група делегатів, очолювана представниками США та Великобританії не лише не проявляє схильності до прийняття погодженого рішення, але, навпаки, все наполегливіше вимагає, щоб підкомітет, не приймаючи ніяких рішень, повернув у комітет усі проекти, запропоновані різними делегаціями.

Таким чином, не зважаючи на чотирьохгодинну дискусію, підкомітет і сьогодні не прийшов ні до яких рішень.

Засідання Ради Міністрів Закордонних Справ

в'язані основні питання мирних договорів з колишніми союзниками Німеччини

-ЙОРК, 6 грудня. (Спец-
РС). На вчорашньому за-
Ради Міністрів Закордон-
рав були присутні від ра-
ої сторони Молотов і Гусєв.
зробив доповідь про ро-
ступників міністрів по ре-
ню проекту Статуту Віль-
риторії Трієст. В резуль-
розгляду проекту Статуту
Території Трієст заступ-
погодились прийняти 30
цього проекту. 6 статей
залишились непогоджени-
тупники передали непогод-
атті на обговорення Ради
ів.
гри досягли погоджених
ювань по цих статтях, які
нають такі питання: орга-
ння Вільної Терито-
лування, прав
катери для колишніх ворожих країн, про ціни на товари, які поставляються румунським урядом в рахунок репарацій, про компенсацію громадянам Об'єднаних націй за шкоду, завдану їх власності в колишніх ворожих країнах.

Окреме місце займає рішення, винесене у репараційному питанні. Як відомо, незгоди в цьому питанні на Паризькій Мирній конференції, а потім—на засіданнях Ради Міністрів Закордонних Справ в Нью-Йорку були особливо серйозними.

Міністри прийшли до погодженого рішення у репараційному питанні. Останнє передбачає виплатою таких репараційних доларів—поставляються в рахунок репарацій румунським урядом.

Таким чином, можна вважати, що всі основні питання мирних договорів з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною та Фінляндією одержали розв'язання. Залишились нерозв'язаними лише деякі другорядні питання. Має бути також редагування договорів і збірка текстів на різних мовах.

В кінці вчорашнього засідання Бірнс запропонував обговорити питання про порядок підписання договорів. Він висунув дві пропозиції: в разі, якщо сесія Генеральної Асамблеї триватиме досить довго і міністри закордонних справ затримаються в Нью-Йорку, підписати договори тут же, в противному разі—відправи-

2

Заполняется оперативным сотрудником проверочно-фильтрационной комиссии—со слов проверяемого.

АНКЕТА

на гражданина СССР, возвратившегося в СССР через советско-Польскую границу

1. Фамилия, имя, отчество. Если фамилия, имя, отчество изменены, то когда, почему и какую фамилию носил до изменения.	Бондарь Мария Максимовна
2. Год, месяц и число рождения.	1921 г. 31/III
3. Место рождения (республика, край, обл., район, село по новому адм. делению).	г. Глухов Сумской обл. житель г. Глухова ул. Глинище 31
4. Последнее место жительства и адрес: а) до начала войны или призыва в армию, б) до убытия за границу.	г. Глухов ул. Глинище 31
5. Национальность, родной язык, каким иностранным языком владеет, в какой степени.	украинка, украинский, иностранным языком не владеет.
6. Партийность. В какой организации состоял до оккупации (плена).	б/п
7. Где находятся парт., комсомольские документы (когда, куда, кому сдал, порвал, отобраны оккупантами, где, кем).	
8. Образование, когда, где учился, что окончил.	образование 6 классов. В 1937 окончила 6 классов неполной ср. вечерней школы
9. Профессия, специальность.	нет.
10. Судимость при Сов. власти (кем, когда, за что и мера наказания).	со слов не судимца

11. Сведения о трудовой деятельности до оккупации или призыва в Красную армию начиная с 1939 г.:

Даты		Название учреждения, предприятия	Должность, выполняемая работа	Адрес учреждения, предприятия (республ., край, обл., район, село)
Поступления	Увольнения			
с 1937 г	до 1943 г.	колхоз „Велетень"	колхозница	г. Глухов Киевский шлях. К-з „Велетень" Сумская обл. УССР

12. Отношение к воинской службе (род войска, последнее звание, кадровый или призван во время войны, когда и каким военкоматом).	не в/о
13. Участие в боевых операциях (где, когда, в составе каких частей, был ли ранен, контужен). Награды за боевые операции.	

Бондарева.

14. Прохождение службы в Красной Армии с 1939 г.:

Даты		Название (номер) части (в состав какого соединения и фронта входила часть)	Должность, звание	Местонахождение части
Зачисления	Отчисления			

15. Где, когда и при каких обстоятельствах попал в плен или окружение.	Z
16. При каких обстоятельствах попал на оккупированную советскую территорию.	По семейному положению эвакуироваться не могла, поэтому попала под немецкую оккупацию
17. Сколько раз, когда, где задерживался, допрашивался военными, полицейскими органами, гестапо на оккупированной советской территории, по каким вопросам. Если судился, каким судом, за что, срок наказания, где отбывал, кем и когда освобожден; каким другим репрессиям подвергался (сам и семья) со стороны оккупантов.	Допросам немецких карат, и развед. органов не подвергалась, не судилась

18. Сведения о роде занятий и месте жительства на оккупированной советской территории:

Даты		Название учреждения, предприятия, фамилия предпринимателя	Должность, выполняемая работа	Адрес местожительства
Поступления	Увольнения			
с 1941	по 1943 г.	колхоз „Велетень	колхозница рядовая	г. Глухов Глинище 31

19. Когда и при каких обстоятельствах попал на территорию воюющих с СССР стран или в оккупированную Германией страну (выяснить подробно, попал ли за границу в качестве военнопленного, мобилизованного или выехал добровольно).	В феврале 1943 года по повестке я была угнана в Германию в д. Деутчхейден
20. Вызывался ли за границей на допросы, кем, когда, в связи с чем. Если судился, где, когда, каким судом, за что, срок наказания, где содержался, при каких обстоятельствах и когда освобожден.	Допросам и суду не подвергалась.

Бондарева

3

21. Сведения о роде занятий и месте жительства за границей:

Даты: Поступления	Даты: Увольнения	Название учреждения, предприятия, фамилия предпринимателя	Адрес учреждения, предприятия (страна, окр., уезд, город, село)	Какую работу выполнял и где жил (точный адрес) и по каким документам
февраль с 1943 г	февраль по 1945 г	у помещика Гюжеч	д. Деушчжеден г. Ортельзбург Германия	по хозяйству рабочая документа на руках не было.

22. Служил ли в армиях, воюющих с СССР стран или других воинских антисоветских формированиях (указать в каких частях, когда, должность, звание).	В армиях, воюющих с СССР не служила.
23. Кого из советских граждан знает как изменников Родине, предателей и пособников (указать фам., имя, отч.. установочные данные и в чем выражалась их изменническая деятельность и где они сейчас находятся).	Из изменников родины я никого не знаю.
24. Когда и при каких обстоятельствах вернулся в СССР или прибыл на границу СССР (одиночным порядком или в группе (с кем), явился добровольно или задержан, кем, когда).	В 1945 г. в феврале была освождена РККА. и во вернулась на родину по месту жительства

25. Сведения о семье и близких родственниках (отец, мать, жена, дети, братья, сестры) по последним известным ему сведениям (с указанием года, даты).

Фамилия, имя и отчество	Возраст	Степень родства	Постоянное место жительства и род занятий до войны	Где проживают (адрес) и чем занимаются (по последним данным), если выбыли с постоянного места жительства (куда), погибли, умерли, откуда ему стало это известно
1) Бондарь Екатерина Семеновна	43 г	мачеха	г. Глухов работала в к-зе „Велетень"	г. Глухов Глинище №31 работает в к-зе „Велетень"
2) Бондарь Максим Данилович	58	отец	г. Г — " —	— " —
3) Бондарь Ал-дра Максимовна	23	сестра	— " —	— " —
4) Бондарь Иван Максимович	27	брат	— " —	инвалид II группы.
5) Бондарь Михаил Максимович	20	брат	нигде не работал	г. Глухов Глинище 31 к-з „Велетень"
Безмелетовная Анна Максимовна	31	сестра	г. Глухов. столовая пединститута	зав. фермой. г. Глухов ул. Глинище №51 нигде не работает

Бондаревич.

26. Кто может подтвердить изложенное в анкете: а) за время пребывания в армии; б) за время пребывания на советской оккупированной территории; в) за время пребывания за границей; (указать фамилию, имя, отчество лиц, где они живут и чем занимаются).	изложенное в анкете могут подтвердить: 1) Николаенко Василь Тлинице 27, 2) Иванов Борис Тлинице №24. жители г. Глухова. Поведение в Германии могут подтвердить: 1) Родителева Андра Вершино г. Глухов.
27. Что хочет опрашиваемый сообщить о себе дополнительно.	К вышеизложенному мною ничего не могу дополнить
28. Куда опрашиваемый хочет ехать (точный адрес) и что делать.	ехать не собирается
29. Перечислить все имеющиеся у опрашиваемого документы, кем когда они выданы и их №№.	свид. о рожд. №1657320 Глухов Загс 31/III-21 года. 2) вр. удостоверение выдан. Глухов РОМВД 14/II-45 г.

ПРИМЕЧАНИЕ: Если некоторые вопросы анкетным путем не будут выяснены, о них проверяемый должен быть допрошен отдельно.

Место для фотокарточки

Дактилооттиск указательного пальца правой руки.

Подпись опрошенного Бондарева

Анкета заполнена „9" декабря 1946 г. в Глуховском РОМВД

сум. обл. г. Глухов РОМВД проверочно-фильтрационном пункте МВД СССР

адрес пров.-фильтрац. пункта

о/уполномоченный ВБ капитан Сердюк.

должность, звание и фамилия (разборчиво) допросившего

подпись

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

„20" января месяца 1947 г. из материалов проверочно-фильтрационного дела видно, что к/матерьялов на Бондарь Марию Максимовну не установлено

фамилия, инициалы

РЕШЕНИЕ: Гр-ку Бондарь Марию Максимовну считать проверенной. Ф/дело направить в Гспецотдел УМВД г. Сумы

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ФИЛЬТР. КОМИССИИ: нач. Глухов РОМВД ст. л-нт [подпись] (Коротченко)

должность, звание и фамилия (разборчиво) подпись

ЧЛЕНЫ КОМИССИИ: нач. Глухов РОМВД капитан [подпись] (Борис)

должность, звание и фамилия подпись

Зам. нач. Глухов РОМВД ст. л-нт мил. [подпись] (Лукьянов)

должность, звание и фамилия подпись

Характеристика.

Дана эта характеристика Бондар Марии Максимовны 1921 года рождения проживающей в Глухове Глинище №31 о том, что она до 1941 года работала в колхозе „Велетень". Во время войны так же работала в этом колхозе. Когда была мобилизация на роботу в Германию, то от колхоза была послана Бондар Мария Максимовна, которая проработала там два года. Во время наступления Красной Армии в Германии она была освобождена и в начале 1945 года приехала домой, то есть в Глухов. и сейчас же пошла в колхоз работать где и работает по сегодняшний день.

Дана эта характеристика для предявление в паспортный стол.

3/XII-46 года

Уличком участка №11. [signature]

Подпис: 1. Иван [signature] №1123 паспорт. Глинище №2

2. Дубина Анна Кирилловна №3318 Глинище №37

3. Безмолитовно А. №666835, Глинище №22

Подпись умр. Тов. Иванова
Горсовой удостоверяю.

Секретарь
Городского Совета
депутатов трудящихся

3.III.46 г.

Архивное № 11150

пересмотрено [illegible] Приказом КГБ при СМ СССР № 00750 и оставлено [illegible] дальнейшего хранения в архиве в фонде секретного [illegible] производства, со снятием с оперативно-справочного учета проходящего лица.

Пересмотрел Кн Ратенин

Согласен:

Нач. 2 отд. УКГБ при СМ УССР по Сумской обл.

подп. (Казиков)

26 VIII 1955 г.

5

СПРАВКА.

Глуховский РО МВД и РО МГБ компрматериалами на гр-н Бондарь Марию Максимовну Глухов Глинище 31 не располагает

НАЧ. ГЛУХОВСКОГО РО МВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ / КОРОТЧЕНКО /

НАЧ. ГЛУХОВСКОГО РО МГБ
КАПИТАН / БОРИС /

5

СПРАВКА.

Глуховский РО МВД и РО МГБ комбриатерна-
дами на гр-н.

Гвоздарь Марина Максимовну

Глухов Гимназия 31

-не разрешается

НАЧ. ГЛУХОВСКОГО РО МВД
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ

/ КОРОТЧЕНКО /

НАЧ. ГЛУХОВСКОГО РО МГБ
КАПИТАН

/ БОРИС /

1. Фам. Бондарь

2. Имя Мария

3. Отч. Матвеевна

4. Год рожд. 1921 5. Место рожд. г. Глухов Сумской обл.

6. Адрес тот же

(до оккупации или призыва в армию)

7. Спец. (проф.) не имеет

8. Нац. украинка

9. Служил ли в действующей армии не служила

(название и номер части, должность, звание)

10. Когда и где был пленен с февраля 1943 г. увезена в Германию по мобилизации.

или когда, откуда выехал (угнан) за границу

11. За границей прожив. с 11 1943 г. по 11 1945 г.

Освобождена Советской армией в феврале 45 г.

12. Орган ~~МГБ~~ УМГБ Сумской области 6

(составивший карточку)

отдел кадров

Настоящая карточка составлена по материалам, принятым в 1949 году из МВД СССР, на советских граждан, репатриированных из заграницы по окончании Отечественной войны 1941—1945 гг

Где хранится основание (подлинная карточка)

Арх. № 9-ла 11150

Том №

Название органа:

13. В каких странах (зонах оккупации) проживал и что делал в Германии
(если находился в плену,
в д. Деутчхейде гор. Ортельсбург.
указать в каком лагере и что делал)
работали у хозяина.

14. Где и когда проходил фильтрацию Глуховское РОТВД
(название органа и его точный адрес)
Сумской области 9.XII.1946 г.

15. Откуда прибыл для фильтрации

16. Решение фильтрационного органа проверку считать оконченной,
К/материалов не установлено.

17. Выбыл «.....».....194 года
Направлен
(указать точный адрес,
куда выбыл на жительство после фильтрации)

18. Имеющиеся сведения о последнем месте жительства на 3.XII.46.
(указать адрес и на какое число)
п. Глухов

19. Арх. №
(проверочно-фильтрационного дела, указать орган, где хранится, если
дела нет, когда, куда направлено)

Карточка составлена «1» августа 1951 г. Спиридов
(фамилия, составившего карточку)

Изготовлена Отделом «А» МГБ СССР.

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

У даній справі пронумеровано 6 аркушів

(шість)

16 липня 2026 р.

Посада

Підпис

Арт 1-С-3803-1